

MAGYAR IPARMŰVÉS ZET

HUNGARIAN APPLIED ARTS

ÖTVÖSSÉG
FÉMMŰVESSÉG
BELSŐÉPÍTÉS ZET
DÍSZLET- ÉS
JELMEZTERVEZÉS
TEXTILMŰVÉS ZET
GOBELIN
BŐRMŰVESSÉG
KERÁMIA
PORCELÁN
ÜVEG
ALKALMAZOTT GRAFIKA
IPARI FORMA TERVEZÉS
MŰVÉS ZETELMÉLET
RESTAURÁLÁS
OKTATÁS
MŰHELYEK
GYŰJTEMÉ NYEK
KIÁLLÍTÁSOK
SZAKIRODALOM

Európa szövete (részlet) / Web of Europe (detail)
[2011]

GOLDSMITH'S ART
METALWORK
INTERIOR DESIGN
STAGE AND
COSTUME DESIGN
TEXTILE ART
TAPESTRY
LEATHER DESIGN
CERAMICS
PORCELAIN
GLASS
APPLIED GRAPHICS
INDUSTRIAL DESIGN
ART THEORY
RESTORATION
EDUCATION
STUDIOS
COLLECTIONS
EXHIBITIONS
LITERATURE

2014/4

Történeti és kortárs kárpitok Magyarországon

Kiállítás az esztergomi Keresztény Múzeumban

Ferenczy Noémi: Teremtés / Noémi Ferenczy: Creation
[1913] *Iparművészeti Múzeum, Budapest /*
Museum of Applied Arts, Budapest [223x219 cm]

■ Ipolyi Arnold (1823–1886) nagyváradi püspök műgyűjtői és adományozói tevékenységének köszönhetően az Iparművészeti Múzeum mellett az esztergomi Keresztény Múzeum őriz Magyarországon nagyobb mennyiségben késő középkori és újkori falikárpitokat. Kötődését a hazánkban is komoly hagyományokkal rendelkező műfajhoz az elmúlt évtizedben több kárpit témájú rendezvény bizonyítja, így a jelenlegi, *Történeti és kortárs kárpitok Magyarországon* című is, amely együttműködésben az Iparművészeti Múzeummal és a 2007-ben elhunyt kárpitművészről és művészetszervezőről elnevezett Dobrányi Ildikó Alapítvánnyal, az európai tradíciójú szövött kárpit múltját és jelenét, az összefüggéseket is megvilágítva vázolja fel.

A kiállítás első, *Bibliai és mitológiai témájú németalföldi kárpitok a Keresztény Múzeum és az Iparművészeti Múzeum gyűjteményében* című szekciójában a műfaj egyik legjelentősebb – németalföldi – tradícióját a Keresztény Múzeum brüsszeli, oudenaarde-i és tournai-i kárpitjai, valamint az Iparművészeti Múzeum, a nemzetközi *Kárpit 2* kiállításról is ismert, *Mercurius átadja a gyermek Bacchust a nimfáknak* című 18. századi brüsszeli kárpitja reprezentálja. Ez utóbbihoz kapcsolódik a 2011-ben, a magyar soros európai uniós elnökség évében a brüsszeli Királyi Művészeti és Történeti Múzeumban (Musées Royaux d'Art et d'Histoire),

Dobrányi Ildikó:
Nomád szőnyeg /
Ildikó Dobrányi:
Nomadic Carpet

[1996] *Iparművészeti*
Múzeum, Budapest /
Museum of Applied
Arts, Budapest
[220x220 cm]

Jelenet Júdás Makkabeus történetéből (?) / Scene from the story of Judas Maccabeus (?)
Oudenaarde, 17. század első negyede (Keresztény Múzeum, Esztergom) /
Oudenaarde, first quarter of the 17th c. (Christian Museum, Esztergom) [374x348 cm]

Fotó: Madrák Anikó / Keresztény Múzeum, Esztergom

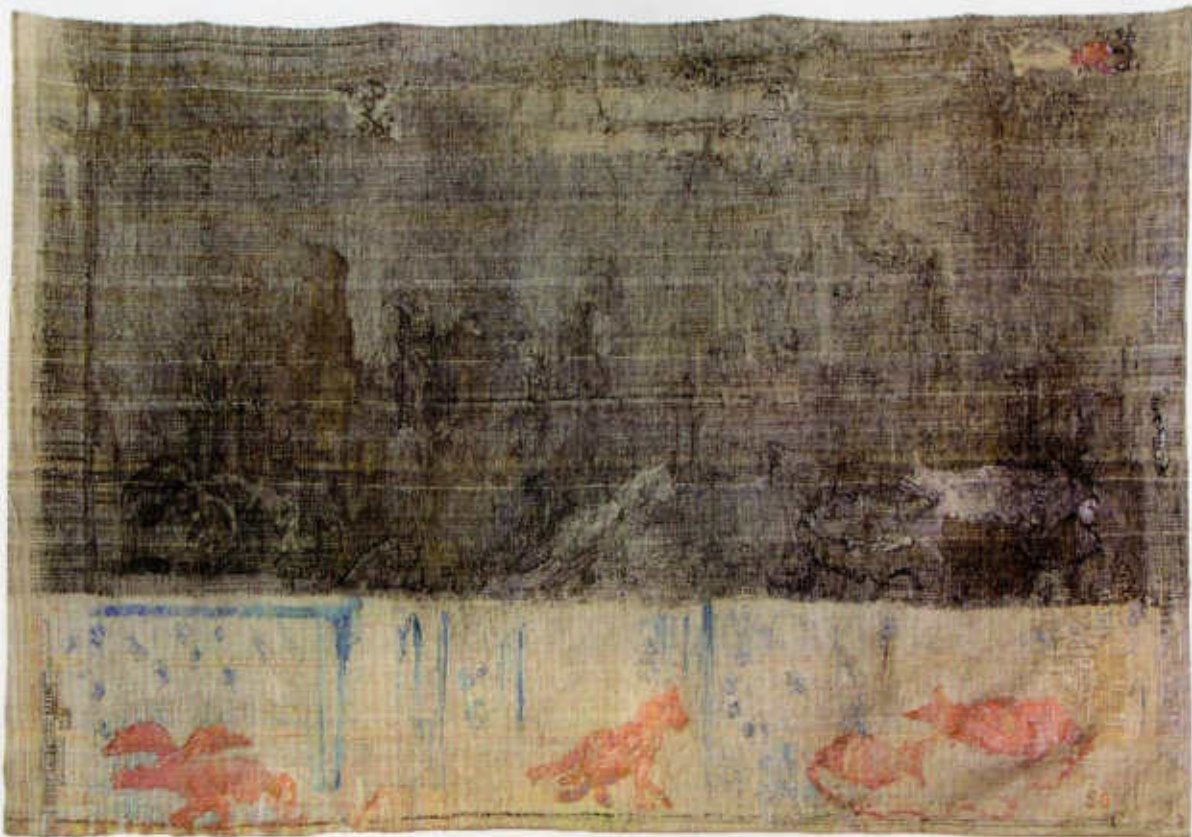
majd a budapesti Iparművészeti Múzeumban bemutatott *Európa szövete* című nemzetközi kortárs műegyüttes, amely a műfajnak a tervező, a kartonrajzoló és a szövő együttműködésére támaszkodó kollektív hagyományával szemben a kárpitművészet újabb, az angol William Morris (1834–1896) művészet és kézművesség egységére épülő esztétikáján alapuló individuális, autonóm válfaját képviseli. Magyarországon az új művészeti forma első képviselője Ferenczy Noémi (1890–1957), aki 1951-ben saját alkotómódszerének szellemében a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem jogelőd intézményében, a Magyar Iparművészeti Főiskolán a kárpit tanszakot alapította. Itt védte meg diplomáját Ferenczy Noémi egyik tanítványaként Solti Gizella, aki mestere szövőszékén már több mint ötven éve készíti gobelinjeit. Solti munkáinak technikai

megoldását azonban már nem csak a klasszikus francia kárpitszövés jelenti. Solti ugyanis annak a kárpit határait szétfeszítő „újtextiles” generációnak a tagja, amely a hetvenes években a műfaj aranykorát teremtette meg. A korszak egyik kritikusa, Kovalovszky Márta szerint ez a tény munkásságában épp annyira döntő jelentőségű, mint az, hogy az Iparművészeti Főiskolán a 20. századi hazai kárpitművészet klasszikusa, Ferenczy Noémi tanította.

Ferenczy Noémi és Solti Gizella kárpitjai mellett a kiállítás második, *Autonóm kárpitművészet Magyarországon* című szekciója a magyar kárpitművészet történetében fordulópontot jelentő, *±Gobelin* hívószavú szombathelyi 6. Fal- és Tértextil Biennále válogatott anyagát, valamint a Ferenczy Noémi művészi és tanári munkássága nyomán kibontakozott magyar au-

→
Szent István és műve
(a Magyar Kárpit-
művészek Egyesülete
33 tagjának közös
alkotása) /
Saint Stephen and His
Work. Community work
by 33 members of the
Association of
Hungarian Tapestry
Artists

[2000] *Keresztény*
Múzeum, Esztergom
/ Christian Museum,
Esztergom
 [330x550 cm]

Fotó: Berta Jénes

Solti Gizella:
Teremtények/Bayeux
/ Gizella Solti:
Creatures/Bayeux
 [2007; 125x180 cm]

tonóm kárpitművészet nemzetközi integrációját, azaz az ezredforduló nemzetközi színterein, az *Artapestry*, a *Festival International de la Tapisserie, Beauvais*, az *American Tapestry Biennial*, a *Tournai Tapestry Triennial*, illetve a Szépművészeti Múzeum nemzetközi *Kárpit* kiállításain díjazott magyar műveket mutatja be. Az utóbbiakkal kapcsolatban megjegyzendő, hogy a *Kárpit* válogatott magyar anyagát 2004-ben a washingtoni The Textile Museum hívta meg a *By Hand in the Electronic Age* című kiállítására.

Az ezredfordulón azonban nemcsak autonóm, hanem közös, a műfaj kollektív hagyományát felelevenítő kárpitok is készültek. Ezek közül a *Történeti és*

kortárs kárpitok Magyarországon harmadik, *Közös kárpitok* elnevezésű szekciójában a *Szent István és műve* és az *Európa fényei* címűt láthatjuk. A kiállítás – melyet András Edit, Hegyi Ibolya, Kontsek Ildikó, Schulez Katalin, Semsey Réka, Solti Gizella tanulmányaival magyar-angol nyelvű katalógus kísér – megnyitását Elsje Janssen, az antwerpeni Királyi Szépművészeti Múzeum tudományos igazgatója, a *Kárpit 2* zsűritagja vállalta.

HEGYI IBOLYA
kárpitművész

(*Történeti és kortárs kárpitok Magyarországon. Keresztény Múzeum, Esztergom, 2014. május 10–augusztus 24.*)